

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 4 halíře. - Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK IV.

Září 1908.

ČÍSLO 8.

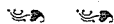
IV. O propadnutém městě.

Ve Velké na Strážnicku sešel se sv. Cyrill se svým bratrem sv. Methodem i družinou a putovali společně k hrazené osadě na kopci u Blatnice. Společně tu položili základ křesťanství pro Luckou stolicí, posvětili tu pramen ke křtu. Pramen má lid v šíř i dál u veliké úctě a imenuje jej «Svatá voda». Po hradisku jsou tu ve valech a příkopu stopy, kterýmiž byl povrch tohoto celého můj rodný kraj ovládajícího kopce obtočen. Stal se takto slovenským Hostýnem. Za sv. Methoda, arcibiskupa, povstal tu kostel sv. Antonínka (Poustevníka).*) Pobývše pak na Velehradě u krále Rostislava a vykonavše vůli Boží na Slovensku, rok na to (864.) roznášeli blahověst po severních končinách naší vlasti nynější. Tak přišli na jedno místo nedaleko Zábřeha, pokryté nyní bařinami, z nichž prý vyčnívala ještě v minulém století věž chrámu propadnutého tam města (Volný, Olomoucko). O tom se vypravuje: Pozdě večer dospěl sv. Cyrill a Method před toto město položené v údolí divoké krajiny Jasenických hor. Měsíc v úplňku ozařoval lidnatou osadu a patřice na ní toužili sv. Věrověstové oblažiti obyvatelstvo milostí Boží k časnému i věčnému blahu. Cefirín však patře na dým z četných komínů oddal se dobré naději hojně večere. Po ulicích vejdouce do něho viděli všeobecné veselí. Z domů osvětlených slavnostně zazníval zpěv a hudba, na ulicích a náměstí tlačil druh druhá ve spěchu horečném. Tu se

*) Žil od r. 251 — 17. ledna 856. Sv. Věrověstové byli jeho ctitelé, jakožto zakladatele řeholního žití a posvětili mu mnohé chrámy, tak i na «Světíně» u Krakovce na Olomoucku a u Hranic.

plně proudem, tam se tančilo a rozvířená děvčata proháněla se obecenstvem způsobem, který se sv. Věrověstům nezamlouval. Tázali se toho a onoho, co to veselí znamená; ale v hlučném proudu lidstva neslyšeli ani odpověď. Konečně zadrželi starého muže vážného vzhledu a ten jim hlásil, že se slaví za plného měsíce slavnost Krasopaní jako záštitu města, bohyně krásy, veselí a radostného života. Sv. Cyrill a Method vždy více se rmoutili z pohledu na bezuzdné veselí. Lehkomyslné děvky zneuctili ctihodný šat jejich, zpívaly, mluvíly a konaly nestydaté věci. Tu napadl je opilec s plným pohárem vína, jinde chytaly po nich mnohé ruce, aby je strhly do divokého tance, že se sotva ubránili. Oči a srdce přecházely žalem sv. mužům, vidouce lid slepě vrhati se do propasti zkázy. Tak přišli k chrámu jasně osvětlenému, v němž stálo v klidu mnoho lidí. Sv. Věrověstové prošli k řečništi vyvýšenému a sv. Cyrill, nechaje se nésti posvátnou horlivostí, kázal udivenému množství pošetilost takové bohopocty, naváděl posluchače k ctnostem vedoucím k pravému Bohu, dokládaje, že trvalá radost a veselí plyne jen ze zbožného žití. Když sv. Cyrill domluvil, byl mu odpovědí všeobecný smích. Několik měšťanů vyvedlo oba sv. Bratry i se sluhou z chrámu a uvrhli je do hlubokého žaláře. Zbytek noci trávili sv. Cyrill a Method v modlitbách; sluha ale bědoval a vzdychal nad zklamanou nadějí dobré večere. Ráno vyvedlo je několik pochopů na náměstí plné lidu, posadili je zády ku předu na udřené tři tahouny směšně okrášlené a tyto hnali ulicemi za škodolibého posměchu lidu ven z města.

Sv. Věrověstové přijali potupu s odevzdaností do vůle Boží; sluha ale hlasitě bědoval pro bití a rány, kterých se mu štědře dostalo. Tahouni zabočili z cesty na louku, a vidouce se volně odcházeli sv. Bratří spěšně od města. Po chvíli slyšeli za sebou ohlušující praskot a rachot, jako by se nebeská klenba bortila. Vystoupivše na kopeček pohlédli na město, ale nespátřili je, země je pohltila. Padli na kolena a vebili pokorně řízení Boží, Pak obrátili se z liduprázdných hor Jasenických zpět do nížin k Olomouci.

Do Lužice.

Sv. Cyrill a Method dle živých památek konali misijní cestu z Velehradu na Opavu, po severních svazích Krkonoš: k Slezanům kolem hory Sobotky; k Srbům na Bobru, Šprévě, Halštrofu a Labi. Odtud vrátili se zpět po jižních svazích Krkonoš, krajem okolo Jilemnice, Bělohradu na Králové Hradec, Litomyšl, Poličku, Vitochov, Lipůvku, Sv. Kateřinu u Vranova, Bukovinku u Křtin, Luč, Bohdalice, Zdounky na Velehrad. V zimě naučil jsem se srbsky, četl časopisy Lužičanů a po přípravách potřebných vydal jsem se 3. srpna záhy z rána k Lužičanům zasluhujícím nejsrdečnější lásku a pozornost. Cestu vykonal jsem opačným směrem na království České a našel tyto památky z 9. století:

1. U Králové Hradce k severu, asi 20 minut za ústavem hluchoněmých, stojí u cesty k Pouchovu misijní kříž kamenný směrem ke Krkonošům. K jihu města, k Novému Král. Hradci, při staré cestě stojí druhý směrem k Litomyšli. Na této dálce stojí jich, pokud jsem se dozvěděl, asi deset.

2. U Dobřenic, vzdálených od Král. Hradce 24 km., západojižně je asi 20 kroků před osadou na návrší studánka »svatá voda«, nad ní kaplička v ohradě. Stávala tu do nedávna v lese »Posvátníku«, místu náboženství z doby předkřesťanské. Sv. Cyrill a Method ubírajíce se tuto k Bořivoji a sv. Ludmile, studánku posvětili a z ní křtili. Na hřbitově stojí osmihranná stavba kaple, nyní bez významu, se zazděnými náhrobky. Původní to kostel sv. Klimenta z 9. století. Později pro četné křesťany postaven druhý ve farské zahradě ze dřeva, zašel, a krásná nynější svatyně postavena r. 1739. V zahradě pana starosty Holuba je studánka čisté vody, daleko vyhlášené jménem »Stříbrnice«, ze které dle podání sv. Method pil.

3. Ve Staré Boleslavi stojí úplně zachovalý první kostel sv. Klimenta, uvnitř velkým nákladem obnažují se pod vrstvou častého bílení starodávné fresky. Boleslav postavil vedle něho kostel sv. Kosmy a Damiana. Při svěcení jeho byl sv. Václav zabit. Místo brány zachované je ozdobeno výjevem tímto. U dveří je místo na pravém boku přiděláno skleněnou deskou v kovovém rámcí, pod ním dlouho patrna krév sv. mučeníka. Nad kostelem tímto vystavěl vojvoda Břetislav z pokání za vyloupení Gnezdna v Polsku chrám sv. Václava, že nad prvním je kůr a pod ním vchod do původního chrámu sv. Kosmy a Damiana. Ukazuje se tu prastará křtitelnice z kostelíčka sv. Klimenta a studánka, z níž sv. Věrověstové křtili. Tato pramenila na úbočí návršiny, na níž kostelík sv. Klimenta v 9. století postaven. Na bývalém předměstí velkolepý chrám P. Marie stojí na místě, kde bl. Podivén, panoš sv. Václava zakopal před zneuctěním milostný obraz Matky Boží s Ježíškem. Při zavraždění sv. Václava, sňal jej Podivén z krku sv. Václava, utíkal k severu, a vida pochopy za sebou, zahrabal jej, avšak asi 100 kroků dál byl zajat a na lípě pověšen. Tu stojí kostelíček bl. Podivéna, kulatina s třemi apsidami. O milostném obrazu jsem slyšel: Sv. Ludmila, jako pohanka, měla v pokoji na oltáři sošky bůžků. Po křtu sv. dala je slíti v kovovou desku a vyklepati přeměle na ní obraz Matky Boží s Ježíškem na pravé ruce. Sv. Method jej posvětil. Před svou smrtí dala jej sv. Václavu, ten jej nosil na krku až do smrti. Stojí nyní ve výklenku na hlavním oltáři poutního chrámu v oltářičku z ebenového dřeva zlatem a drahokami bohatě zdobeném. Pochází od císařovny Marie, i drahocenná koruna Matky Boží, posetá diamanty. Obraz byl ve Vídni v její komnatě při narození císaře Leopolda. Pak byl s velikou poctou zpět převezzen.

4. Filipsdorf, při hranici království Saského, slavné poutní místo Panny Marie »Uzdravení nemocných«. Dcera chudého tkalce, Maria Magd. Kade, dlouho trpěla rakovinou levého boku za hrozných bolestí. K smrti zbožně připravené 13./1. 1866 zievila se jí Matka Boží řkouc: »Nyní ozdraviš!« — Stal se zázrak. Ozdravěla a žila ještě 39 let jako předmět něžné pozornosti

blíže i dál. Z bohatých darů jakož i za pomoci dobrodinců vystavěla nádhernou třílodní basiliku románskou. Hlavní oltář je umělecký div.

5. Od Kamjence sledoval jsem kamenné kříže, ve všem podobné moravským, do Budyšina, hlavního města Srbů lužických, pěšky. Na severu města stojí před vesnicí Bornbruch jeden, a druhý při silnici v plotě prvního statku. Za vesnicí je veliké jezero »svatý rybník« z doby pohanské a na návrší k Bílé oltář obětní, zvaný nyní »Čertův kámen«. K jihu u města na břehu Černého Halštrofa stojí kříž kamenný, jehož vrch uražen od náprav vozových, nad ním na skalách stojí nádherný chrám Panny Marie. Nad městem z kopce »Strážné« otevírá se rozhled k severu do rovin Lužice dolní a k východu přes horní, až k Budyšinu. K východu vypíná se vyšší kopec s hradiskem, dle vykopávek střepů popelnic, hrnců, kamenných kladiv, bronzů, 2000 let starým. Vostrov má nad dědinou hradisko rozsáhlé, kde, jak Srbové mi vypravovali, útočiště měli v dávné době při vpádu nepřátelském. Při kopání písku na východu vesnice nalezeny hroby prastaré s popelnicemi kamennými a brozovými zbraněmi. V Kanevicích, 2 km. od Vostrova, stojí pod lípami kamenný kříž; u Svinárnje, 1 km. dále, našel jsem jej položený u křížovatky cest a porostlý drnem. Nyní bude postaven opět. V Khroščicích stojí jiný u rybníčka na břehu a druhý nedaleko kostela za farní stodolou.

Za Nesvačidly u Ludy stojí tři. Prostřední je z 9. století. Pravý s odraženým levým ramenem trochu umělejší práce, levý jen spodek. Zde zastřelil zhrzený milenec svou milou a jejího manžela, jedoucích z oddavek. Jiný stojí u Ralbic nedalekých, jiný u Malšec, 4 km. od Budyšina vzdálených, jiný na levém břehu Šprévy u osady Hounjou. Při něm se skalnatého břehu fotografoval jsem romantické seskupení skal, kde stávala do 1115. modla Flins. Leží na hlubokém dně řeky. Pod korytem Šprévy jsou sklepy plné pokladů, chodby jdou až pod dědinu Hounjou. Od kříže 2 km. dále byl jsem v Budyšině. Na bývalém předměstí při srbském kostele P. Marie Nanebevzaté stojí neporušený kříž kamenný. Výšky 1·1 m. jako všecky ostatní. Šlechetný Srb pan Mjklavš Holka zavedl mě na hřbitov u sv. Mikuláše, v jehož zříceninách je hřbitov. Zde náhrobek velkého buditele Srbů Michala Horníka a vedle kaplana jeho při srbské církvi P. Marie, Michala Róly, věrného spolupracovníka jeho. Pod hřbitovem v hlubokém údolí teče Špréva a na protíném břehu leží hradisko starého zámku Budyšského z 9. stol., kde vládly úřady Srbské Budyšanům (Zeměpisný zlomek z 9. stol. v Mnichově). Nad branou do novějšího zámku z 14. stol. je na kamenné desce vyobrazen král uher. Matyáš, jako markrabě Lužičanů. Z hradeb na druhé straně přestavěné zámecké budovy vidět kopec Černoboh, k západu od něho tahlý kopec »Prašnicu«, kde spějí srbští králové. Někdy vyjdou na skalniny vrchu, pohlížejí na srbské kraje, koruny září jim na hlavách jako jasné hvězdy. Až bude zle v srbských krajích vyjdou z kopce s vojskem a budou opět starati se o blaho národa. To se má státi, až bude vystavěn Budyšin po »Mnišonc«, vrch 4 km. vzdálený od města směrem k Černobohu. Za Černobohem leží hora Bělboh. K východu rysuje se pohoří Jizarské a Krkonoše.

9. U Lubij na jihu města při úvozové starodávné cestě stojí kamenný kříž, až po rameena zapadlý, silně k předu nakloněn. Na severu města 2 km. směrem k Budyšinu stojí na hřbitově prastaré vesnice Ketlic kamenný kříž pod 1000letou lípou. V její dutině směštná se 10 osob. Na kříži vyryhován meč. Prastarý kostel posvětil sv. Prokop, duchovní syn sv. Methoda. Památný kopec nad Lubij končí dvěma kupami. Kolem vrcholu severovýchodní kupy táhne se mocný val 1000 metrů v objemu, šířky 3—6 metrů, výšky 2 m., na západu vyšší, než na severu. Hradisko ze spečených valů tvoří pošinutý čtverec se zaokrouhlenými valy. Původ jeho sáhá přes 2000 let a je to největší hradisko z doby pohádek o skleněných zámčích v celé severozápadní Evropě. Mnoho lidí pracovalo při hradozděni z bazaltu, žuly a ruly. Žárem pak val spečen. Uvnitř nalezeny střepy různých nádob, třísky kostí, kamenné obušky a bronzové ozdoby. Na jednom místě je hluboká vrstva popele s množstvím střepů hrnců. Hradisko bylo dlouho zalidněno v pravěku srbského národa. V jihovýchodním rohu trčí skaliny zvané zlatý sklep, který se otevírá na sv. Jana Křt. a je plný zlata a drahokamů. Až bude v Lubij veliká bída, otevře se. Uvnitř kopce bydlí v rozsáhlých jeskyních pídimužící. Za jasných nocí honí zde bohyně lesů »Dzivica«. Šťěstí má, kdo jí potká.

10. Zgorjelc (Görlitz), prastaré město srbské, leží už v pruském Slezsku. 9 km. k jihu nad vesnicí Javorniku dle živého podání Srbů hlásal sv. Cyrill a Method slovo Boží. Na tom místě pod tvrzí zemanskou stojí nad hlubokým vývozem kamenný kříž, ostatním podobný ve všem u zdi hřbitova a na něm stojí koštel P. Marie, první v srbských zemích. Přišli sem sv. Věrověstové od Opavy idouce přes Budyšin k Míšni.

11. K severu Zhořelce táhnou se širošíre roviny dolní Lužice protekané řekami, hlavně Šprevou (dolnoluž. Šprova) a pokryté četnými rybníky a rameny řek, tak zvaná »Blota«. U Chočebúza (Cottbus), 3 km. východně při vesnici Žylovce stojí u ramene Šprévy křížový kámen, jehož původ neznám. Je jich tu směrem k horní Lužici více, jakož i kamenných křížů, ano jeden stojí před kostelem P. Marie v Berlíně (Barlinje), při němž byl prý jeden biskup zabit. I to jsou misijní kříže při zavádění křesťanství v 9. století anebo již z doby dřívější.

12. U Gubina v Braniborsku, 9 km. k jihovýchodu, imenuje se část roviny »Svaté pole«. Do roku 1838 stával tu prastarý kostelíček. Původ toho jména sáhá do pravěku Dolní Lužice. Tacitus v Germanii hl. 39. vypravuje, že se tu nejpřednější zástupcové Slovanů, zemané, každoročně scházeli ve svatém háji a po vykonané pobožnosti radili se o blahu národa z tisíce žup. Učená společnost archaeologů z Berlína kopáním shledala tu nedávno množství starožitností z pravěku národa slovanského, jako: kamenné mlaty, střepy nádob, obětní kameny, mocné vrstvy popele a i.

13. Od Vratislavi až ke Krkonošům kolem hory Sobotky (Srbsky: Czubotka) bydlel polský kmen Slezanů (zlomek zeměpisný z 9. stol. v Mnichově: Slenzané), od Katzbachu až po Cinu u Hlubčic a Bavorova. Sobotka je 760 m. vysoká sopka vyhaslá, sídlo náboženství pohanského Poláků i

Lužičanů. Od 9. století stojí tu na jícnu sopky kostelíček sv. Kateřiny (jedna ze 14 pomocníků), posvěcený sv. Cyrilem a Methodem. Několik set kroků níže k městu Sobotce stojí při cestě, pod osmihranou střešou na sloupech, modly z pohanského chrámu. Na modlách, které se nyní jmenují: «medvěď» a «panna s rybou», jsou vykřesané kříže sv. Ondřeje. Zbytky svatyně jsou pod kopcem v parku zámeckém v Gurkově: hlavice sloupu, kus sloupu s vykřesaným křížem sv. Ondřeje, jako na modlách, a podstavec. Kopec složen ze žuly, ruly, hadce a nefridu. Pěkné ukázky i polodrahokamů jsou vyloženy v hostinci na kopci. Pod kostelem sv. Kateřiny je přístupný vchod do vnitř kopce a lidé chtějí vědět, že jeskyně táhnou až do Svídnice. Mezi modlemi a kostelíčkem stojí seskupení zborčených skal, pod nimi cesta dlážděná dvěma řadami kamenů 40 cm. vysokých, počátkem 9 metrů široká a se úžící do jeskyň, kde bydleli pohanští kněží. Vedou do vnitř vyhaslé sopky. Na kopci stával prý v 12. stol. zámek a s něho zpupný pán škodil celému kraji. Zemán z Gorky s okolními přátely jej zahubil a zámek rozbořil. Nalezeny zde a v hostinci vystaveny za sklem: střepy žluté s červeně malovanými ozdobami s glazurou, kopí bronzové a takový meč, šipy ocelové, podkovy plné, starodávného tvaru. Kopec s okolím byl náboženským majetkem do velké sekularisace 1824. Od Sobotky k Bavorovu stojí na 50 kamenných křížů, dle vypravování polského rodáka z Vel. Glogova. Zde polskému národu hlásal křesťanství sv. Cyrill a Method se svými pomocníky.

14. Ve Vambeřích v Kladsku, uprostřed náměstí nad pramenem «svatá voda», stojí pěkná kaplička P. Marie. Na kopečku stávala osmihraná svatyně. Král Otakar II. zalidnil kraj německým obyvatelstvem, pramen zadělán kamennými deskami, kostelíček zašel. Poutě z Čech, Moravy a Slezska vše opět vzkřísily. «Svatá voda» podivně nalezná 7. června 1678 a milostná socha P. Marie je posud v osmihraném oboltáři kostela, do něhož vedou dvěře. K západu přistavěna obdélníková loď a kolem všeho jsou chodby. Na stěnách od stropu dolů jsou v nich votivní obrazy P. Marie z Čech, Moravy, Polska a Německa za obdržené milosti na přímluvu Matky Boží. Starodávne podání odnáší původ Vambeřic do 9. století.

15. V Bavorově při farním kostele P. Marie stojí kamenný kříž v rohu zrušeného hřbitova, zastíněný tujou a jasmínem, v zahrádce ozdobené a obtočené drátěným plotem. Jiný stojí na severu asi 4 km. při cestě do Dobroslavic, už na území Polském. K jihu od města 3 km. při osadě Děhýlově stojí jiný kříž, směrem k Opavě, kde žijí «Moravci» od řeky Ciny po Opavsku, Frýdecku, Příbořsku a Jičinsku po Hranice. Je to kmen Lašský, jemuž sv. Cyrill a Method hlásal křesťanství od Frenštátu po Bavorov. Kříž kamenný v Děhýlově stojí u hřbitova, na něm kostelíček sv. Mikuláše původem z 9. století a u něho prastará křtitelnice, vydělaná z chrámu po zániku církevního zřízení sv. Methoda.

Dalekou tuto cestu vykonal jsem za 9 dnů, doznal všude přívětivé dobrotivosti v Sasku, Braniborsku i v pruském Slezsku. Přál bych ještě jednou doplnit velikým spěchem pomínuté památky z pravěku národa našeho v těch končinách Evropy.

Hry dětí na Záhoří a Pobečví.

42. Na radu.

Na rohy čtverce postaví se kamenné méty. Čtyři chlapci si při nich stoupnou stojíce «na radě». Čtyři stojí ve čtverci «v radě». První házejí si pilant po čtyřikrát, pak se háže na ty «v radě». Jsou-li všichni vybití, počne rada znova. Cybí-li pilantem poslední, nastoupí «na radu» strana, která stála v radě. Tak se to střídá dle zručnosti.

Z paměti Lipníka. Z Ruska i Polska přicházela do Lipníka, opevněného hlubokým příkopem a vysokou zdí se střílnami a baštami, starodávna obchodní cesta branou hranickou a vycházela branou oseekou. Obě brány opatřeny byly věžemi a přes hluboký příkop padacími mosty. Vysoké věže a klenuté průjezdy rozbourány byly r. 1835. — Kromě těchto vedly do města dvě branky pro pěší. U farního kostela dřevěná lávka kryta šindeľovou stříškou; druhá byla u Israelské modlitebny. U brány hranické zůstaly domy po dnes nezměněné; u oseeké jsou po obou stranách jednopatrové domy. Kde nyní dům čís. 520. stojí, býval ve zdi výklenek okrášlený dvěma sloupy kamennými a v něm chována vzácná památka Lipníka: Obraz sv. Mikuláše, patrona ruských vojinů. R. 1689. dne 13. prosince byl jako vzácný dar ruský za veliké oslavy vystaven na zdi u oseeké brány. Byl povždy v úctě chován. Kdykoliv později, až do válek napoleonských, procházely ruské pluky Lipníkem, byl ušetřen od dávek, výpalného a kontribucí. Při čné slavnosti přítomen byl městský úřad: Jan Lautner, primator, Jan Libiš, Václav Reizler, Matěj Křop, purkmistři. Kdykoliv táhly vojenské sbory ruské všech druhů zbraní, býval od nich dojemně uctěn a důstojníci vypravovali, že obraz sv. Mikuláše vždy nosí do dalekých krajů před vojskem a vítězil. R. 1729. v létě jednou odpočinul v Lipniku ruský pluk. Kapitán Kozanskij ubytován u měšťana Žáka, jeho sluhové u měšťana Josefa Medelského. K žádosti a nákladem ruských důstojníků byl obraz povětrností poškozený obnoven a 19. července u přítomnosti celého pluku opět ve výklenku postaven před úřadem městským: Antonínem Hruškou, primátorem; Janem Harthäuserem, Bedřichem Hořčicou, Františkem Loubalem a Václavem Strakou, purkmistry. Po druhé r. 1796. obraz obnoven a na místo své postaven za úřadu: Fabiana Jablonského, purkmistra; Jana Sponera, syndika; Jana Klenovského a Karla Majera, radních. Posledně byl obnoven r. 1841., do pěkné skříně dubové a zasklené, v zadní ploše upevněn a visel na svém místě do nedávné přestavby domu čís. 520. Našel jsem jej u ma-

jitele domu v úctivosti chovaný. Malován je na lipové desce 2·6 cm. tlusté, která má na zadní ploše dvě příčky vežlábkované. Byla před malbou mořena ve skalici. Vysoká jest 31 cm., široká 26·4 cm. a obraz sám je na nižší ploše o 5 mm. než okraj tvořící rám jeho, tak že má šířku 20·2 cm a výšku 22·8 cm. Na celé desce nanese na jemná vrstva sádry, na níž pak namalováno poprsí sv. Mikuláše. Naroděn v Pataře v druhé polovici III. stol. a zemřel 6./12. 327 jako biskup v Myře v Lykii na jihu Malé Asie, byl rodem Slovan, nebo Lykové, Karové, Lydové a Mezové byly kmeny slovanské. Tělo jeho pochováno v hlavním kostele Myrském. Císař Justinian (Upravda) vystavěl mu tam nádherný chrám, který císař Basilius (Macedonec) v IX. století nádherně obnovil. R. 1087. byly jeho ostatky kupci přeneseny z Myry do Bari u Neapole a tam uloženy. Sv. Jan Zlatoústý vložil jméno jeho do své liturgie (mešní služby Boží). V Rusku r. 1093. den přenesení jeho ostatků ustanoven za svátek zasvěcený. Sv. Mikuláš ctí se u všech slovanských kmenů, ve všech jimi obývaných zemích. V Čechách i na Moravě mnoho kostelů jemu zasvěceno (na 200). Na obraze viděti bělovlasého starce s plnovousem v biskupském úboru. Kolem hlavy svatozář, a jiná z plechu stříbrného a pozlaceného přidělána později. Cyrillskými písmenami napsáno v pravém rohu horním «Sv. Nikolaj», a v levo «Čudotvorce» (Divotvorce). V pravo hlavy jeho je obrázek P. Ježíše sedícího na oblaku. Nad ním začátečná písmena Jeho jména. V levici drží knihu a pravici žehná sv. Mikuláši. Na levo sedí Matka Boží na oblaku a oběma rukama ukazuje na světce. Nad ní jsou začátečná a končící písmena Matky Boží. Vlasy sv. Mikuláše jsou kroužkované a jemně provedené. Na krku visí na zlatém řetízků zlatý peníz s obrazem Matky Boží, držící v levici Ježíška a v pravici žezlo. Hlavy zdobí koruny. V levé ruce drží otevřenou knihu s ruskými nápisy šestiřádkovými. Pravici pozdvíženou žehná. Na vypouklém černém rámu je pozlacená páska a vedle ní běží dokola ratolest, asi olivová. Dřevo obrazu je dobře zachováno. — Původ Lipníka je prastarý. Náměstí má podobu začátečního písmena slova: Lípa L. Bylo od počátku vždy slovanským městem bohatým a šťastným, střediskem obchodu z východu Evropy k západu, měl kvetoucí průmysl soukenický daleko chvalně známý. V IX. století záhy po zavedení křesťanství, v době sv. arcibiskupa Methoda povstal tu kostel u města sv. Kateřiny (nyní vrchnostenské kanceláře). Přemyslovci odstranili církevní zařízení sv. Cyrilla a Methoda, a tu byl v městě samém postaven druhý kostel sv. Jakuba Star. při severní zdi na hřbitově. Byl (Volný V., 122) maličký a r. 1238. byl při něm farářem dvorní kaplan markraběte Přemysla. Pak byl záhy bratrským do r. 1620. Na všech budovách kostelních v městě i u sv. Josefa (1695.), na chorobincích, na věži, jsou české nápisy. Kéž by obraz sv. Mikuláše přišel opět v Lipníku ke cti bývalé, aby to bylo zárukou lepší budoucnosti.

